

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „**доктор**“ по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научната специалност „Икономика и управление“ (селско стопанство).

Автор на дисертационния труд: Гъйно Соко Шкрийель, задочен докторант към катедра „Икономика“ при Аграрен университет, гр. Пловдив, гражданин на Република Северна Македония.

Тема на дисертационния труд: „*Фискалното въздействие на митническите процедури в търговията с аграрни продукти*“

Рецензент: проф. д-р Алекси Георгиев Алексиев, Аграрен университет - Пловдив, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научната специалност „Икономика и управление“, определен за член на научното жури със заповед № РД-16 /633 от 14.06.2019 год. на Ректора на АУ.

1. Актуалност на проблема.

Проведеното изследване в рамките на дисертационния труд е посветено на значим и особено актуален в условията на разширяваща се регионална интеграция, от една страна и разгарящите се между водещите световни икономики „митнически войни“ проблем. Нараства значението на добре обоснованото икономическо регулиране на външната търговия на страните от Западните Балкани в периода им на подготовка за членство в Европейския съюз.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Основната теза изложена в дисертационния труд е, че прилагането на добре обосновани митнически процедури могат да подобрят икономическият ефект при търговията с аграрни продукти.

Основната цел на дисертационния труд е сравнително ясно формулирана, като авторът я свежда до обосноваване на възможностите за ефективно прилагане на митническите процедури и постигане на конкретни икономически резултати, което се базира на проучването на ефектите от митническата фискална политика в търговията с аграрни продукти в Република Косово, Северна Македония и Черна гора. За постигането на целта са поставени осем изследователски задачи.

Предмет на изследване е фискалното въздействие на митническите процедури с икономически ефекти върху търговията с аграрни продукти на трите страни.

Обект на проучване са използваните инструменти от фискалната и митническата политика на три малки икономики от Западните Балкани – Косово, Северна Македония и Черна Гора, които имат много общи характеристики, но и значителни различия.

Използваната методика в настоящото изследване е сравнително бедна и се базира единствено на класически методични подходи за проучване на обществени процеси. Това значително ограничава докторанта във възможностите му да анализира икономическото въздействие на инструментите на търговска политика и митническите процедури. Считам, че липсата на набор от коректно подбрани и приложени съвременни научни модели за анализ и количествена оценка на търговската и аграрна политики не е позволило добре да се обоснове фискалното въздействие на митническите процедури в търговията с аграрни продукти.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационният труд в структурно отношение е добре балансиран, като в общ обем от 205 страници, от които 190 страници основен текст, са включени увод, три глави, и заключение с изводи и препоръки, както и списък на използваните 187 литературни източници. Получените резултати от изследването са онагледени в 18 таблици и 19 графики и фигури.

Самите резултати са получени чрез използването на класически инструментариум и въпреки опитите за подходящо онагледяване, използваните таблици и фигури не са достатъчно убедителни, което поражда въпроси относно качествата на докторанта като изследовател.

Формулираните в заключителната част изводи и препоръки не са достатъчно ясно и пряко свързани с резултатите от проведеното изследване. В основната си част те са общоприети и официално обосновани, въпреки че при някои от тях се усеща и личната ангажираност на докторанта.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Оценявам по достойнство получените конкретни резултати, на база на които са направени научно-обосновани изводи и препоръки по отношение, както на търговските политики на трите страни, така и на възможностите за развитие на митническите

процедури. Докторантът сравнително добре обобщава състоянието и проблемите съществуващи развитието на външната търговия на страните от Западните Балкани, което демонстрира неговите професионални познания.

В теоретичната част докторантът не е достатъчно убедителен при анализа на наличната по проблема научна литература свързана с количествения анализ на търговските политики. Еднострочно са анализирани теорията на фискалната политика и на митническото облагане, което не позволява да се оценят комплексно икономическите резултати за аграрния сектор и за бюджета.

5. Приноси на дисертационния труд.

Приемам по същество представената в автореферата справка за направените в дисертационния труд седем научни приноса. Считам, че разделянето им на научно-теоретични и практико-приложни, би могло да бъде значително по-коректно. Не всеки един от четирите научно-теоретични и трите научно-приложни приноса е добре формулиран и защитен в рамките на дисертационния труд.

Научно-теоретични приноси

На базата на литературния преглед на теорията на митническото облагане и неговите защитни и фискални последствия е направен опит научно да се обосноват икономическите резултати от прилаганите митнически процедури в трите страни обект на настоящото изследване. Отказът от използване на класическите търговски модели не е позволило на докторанта количествено да оцени конкретните защитни и фискални резултати.

Практико-приложни приноси

Практическият опит на докторанта е добра база за сравнително ясното и точно обосноваване на приносите с практико-приложен характер. Те са свързани както с прилаганите митнически процедури, така и с осъществявания митнически контрол.

6. Публикувани статии и цитирания.

Докторантът е представил пет научни публикации пряко или косвено свързани с темата на дисертационния труд. Те са публикувани в научни списания, или са представени на регионални научни форуми. Две от публикациите са самостоятелни, а останалите три са колективни, в които ролята на докторанта не е напълно ясна.

Докторантът не е представил списък със забелязани негови цитирания.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд, както и постигнатите в него резултати. Той дава сравнително ясна представа за качествата на дисертационния труд и би могъл да се използва от проявяващите интерес към изследвания проблем.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

В заключение считам, че въпреки направените констатации и забележки, общото качество на представения дисертационен труд и значимостта на констатираните приноси отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение в Аграрен университет, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури, също да гласува положително и да присъди на **Гъйно Соко Шкрийель** образователната и научна степен **“доктор”** в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, по докторска програма „Икономика и управление“ (селско стопанство).

15.07.2019 г.

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО:

гр. Пловдив

(проф. д-р А. Алексиев)